

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ ІМЕНИ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається

Завідувач кафедри

_____ проф.В.М.Боронос

«_____» _____ 20__ р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

НА ТЕМУ:

На тему: Удосконалення системи безготівкових розрахунків підприємства

Освітній рівень “Магістр”

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник роботи:

(підпис)

Н.А. Антонюк

(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

А. Нікова

(ініціали, прізвище)

Група: _____

Суми 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖПІВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
В.М.Боронос
" ____ " _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ
До магістерської роботи

Студент (-ка) групи _____ (інституту центру) _____

Спеціальності _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема роботи: _____

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від " ____ " _____ 20 ____ р.

Термін здачі студентом закінченої роботи " ____ " _____ 20 ____ р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці):

Дата видачі завдання: " ____ " _____ 20 ____ р.

Керівник магістерської роботи: _____

(вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Завдання прийнято до виконання " ____ " _____ 20 ____ р. _____

(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Робота має таку структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури. Загальний обсяг - 42 стор.. В роботі 4 таблиці, 3 формули і 7 малюнків.

Метою магістерської роботи є дослідження стану і перспектив, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків.

У ході дослідження були використані такі методи дослідження: узагальнення, аналіз, також були застосовані такі методи наукового дослідження, як метод порівняння, табличні методи.

Об'єктом дослідження є ПАТ «Автосервіс».

Предметом дослідження є безготівкові розрахунки підприємства.

Інформаційною базою для написання роботи є: матеріали монографій, конференцій, періодичних видань, дані фінансової звітності.

У вступі ми визначили актуальність, новизну, практичне значення, зазначили мету та завдання, визначили об'єкт та предмет дослідження.

В I розділі ми проаналізували стан і особливості системи безготівкових розрахунків на підприємствах; провели аналіз досліджень і публікацій відповідно до теми роботи.

У II розділі ми дослідили проблеми та перспективи, а також шляхи вдосконалення організації безготівкових розрахунків на підприємствах; провели оцінку ефективності безготівкових розрахунків на підприємстві ПАТ «Автосервіс».

У III розділі ми розробили заходи щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків на підприємстві ПАТ «Автосервіс».

Ключові слова. Система безготівкових розрахунків, безготівкові розрахунки, підприємства, вдосконалення, платіжна система, ефективний механізм.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ, АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ.....	7
1.1 Аналіз особливостей системи безготівкового розрахунку в Україні.....	7
1.2 Аналіз досліджень і публікацій щодо системи безготівкових розрахунків підприємств	9
1.3 Дослідження можливих шляхів вирішення проблеми по системі безготівкових розрахунків на підприємстві	10
2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ І ПЕРСПЕКТИВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	15
2.1 Дослідження та аналіз сучасного стану і перспектив використання безготівкових інструментів розрахунку в Україні	15
2.2 Аналіз майнового стану підприємства ПАТ «Автосервіс» та системи управління безготівковими розрахунками	19
2.3 Оцінка ефективності проведення безготівкових розрахунків в компанії ПАТ «Автосервіс».....	22
3 ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	25
3.1 Розробка ефективного механізму здійснення безготівкових розрахунків в цілому	25
3.2 Вибір і обґрунтування оптимальної форми безготівкових розрахунків.....	28
3.3 Заходи щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків підприємства ПАТ «Автосервіс».....	31
ВИСНОВКИ	35

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми полягає в тому, що з розвитком економіки і в сучасних економічних умовах використання безготівкових розрахунків в процесі господарювання економить значну кількість часу, призводить до зниження операційних витрат і стабілізує грошовий потік. Об'єктом дослідження є ПАТ «Автосервіс».

Постановка задачі. Стан української економіки супроводжується значними деформаціями системи розрахункових відносин. З його динамічним розвитком виникла необхідність у вирішенні проблеми ефективності розрахункових процесів компаній в процесі їх діяльності. Система безготівкових розрахунків має велике значення для розвитку всієї економіки. Тому виникає питання про поступовий розвиток і вдосконалення безготівкової оплати.

Поточний стан безготівкових розрахунків підприємств свідчить про їх стрімкий розвиток, розширення можливостей і великій кількості платіжних інструментів, що підкреслює основну потребу в платіжні послуги, а також інтеграції систем безготівкових розрахунків в платіжну інфраструктуру країни.

Метою магістерської роботи є дослідження стану і перспектив, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків.

У ході дослідження були використані такі методи дослідження: узагальнення, аналіз, також були застосовані такі методи наукового дослідження, як метод порівняння, табличні методи.

З метою роботи були поставлені наступні завдання:

- 1) проаналізувати стан і особливості системи безготівкових розрахунків на підприємствах;

2) дослідити проблеми та перспективи, а також шляхи вдосконалення організації безготівкових розрахунків на підприємствах;

3) аналіз досліджень і публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених за системою безготівкових розрахунків підприємств;

4) розробка ефективного механізму здійснення безготівкових розрахунків в цілому;

5) проаналізувати особливості вибору та аналіз оптимальної форми безготівкових розрахунків;

6) розробка пропозиції щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків підприємств.

Предметом дослідження є безготівкові розрахунки підприємства.

Інформаційною базою для написання роботи є: матеріали монографій, конференцій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Новизна роботи полягає в подальшому дослідженні системи безготівкових розрахунків та розробці рекомендацій щодо її вдосконалення.

В I розділі ми проаналізували стан і особливості системи безготівкових розрахунків на підприємствах; провели аналіз досліджень і публікацій відповідно до теми роботи.

У II розділі ми дослідили проблеми та перспективи, а також шляхи вдосконалення організації безготівкових розрахунків на підприємствах; провели оцінку ефективності безготівкових розрахунків на підприємстві ПАТ «Автосервіс».

У III розділі ми розробили заходи щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків на підприємстві ПАТ «Автосервіс».

Ключові слова. Система безготівкових розрахунків, безготівкові розрахунки, підприємства, вдосконалення, платіжна система, ефективний механізм.

1 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ, АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

1.1 Аналіз особливостей системи безготівкового розрахунку в Україні

Безготівкові платежі являються свого роду системою і виступають одним з найбільш важливих методів розрахунку між компаніями в Україні і в інших країнах. Їх головне завдання - протидія формуванню і зростанню тіньового сектора економіки країни, а також безпосередньо розвитку компаній та покращення їх економічного становища.

Так Бехтер Л. А. вважає, що «безготівкові розрахунки сприяють суттєвому зниженню грошового обороту всередині країни і частина ризику при розрахунках між клієнтом і компанією» [1].

Фаюра Н.Д. зазначає, що «...в процесі формування ринкових відносин і відповідної перебудови валютного простору економіки учітвається важливість і роль безготівкових розрахункових операцій як важливого об'єкта економічних відносин і, відповідно, окремого економічного дослідження» [2, с. 369].

Безготівкові відносини мають більше переваг, які виділив у своїй роботі Бехтер Л.А., ніж готівка, через велике значення їх в економічній діяльності [1]: «вони допомагають нейтралізувати розвиток тіньового сектора економіки і поліпшити економічне становище компаній; сприяють постійному кругообігу грошей; це більш безпечно; знижують витрати на доставку, зберігання, сортування готівки; пересування коштів досить легко відстежити; максимально прискорюється процес оплати товарів або послуг, а також виплати боргів».

В цілому торгові відносини між усіма компаніями по всій країні поліпшуються.

Міщенко С. виявила, що: «безготівкові розрахунки виготовляються на підставі таких розрахункових документів, які вимагає законодавство країни: платіжні доручення; платіжні запити; чеки; векселі; акредитиви і т.д.» [3, с. 23].

Розрахунки між організаціями відбуваються переводячи кошти від однієї юридичної особи до іншої на банківський рахунок, і наразі триває в поєднанні з банківськими правилами і договором, а також на підставі вище вказаних розрахункових документів.

Організація ефективної системи безготівкових розрахунків компанії повинна сприяти вирішенню таких важливих завдань, які виділяє в своїй роботі Міщенко С.: «підвищення відповідальності організацій за своєчасне і повне виконання платежів за всіма необхідними зобов'язаннями; поліпшити бухгалтерський облік в компанії; прискорення і зменшення витрат часу на процес грошових потоків» [2, с. 369].

Так Мельниченко В.Ю., в своєму дослідженні [4, с.194], зробив висновок, що «в Україні основними нормативними документами, які регламентують бухгалтерський облік операцій з безготівковими коштами, є Закони України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні » і «Про банки і банківську діяльність». ЗУ «Про банки і банківську діяльність» вказує на основні вимоги до обслуговування рахунків банком. Загалом грошовому обороті найбільша частка припадає на безготівкові розрахунки, тому, що вони володіють великою кількістю переваг, серед них, наприклад: економія поточних витрат, пов'язаних з організацією та перевезенням грошей, зменшенням витрат часу на розрахункові операції, перерахунком грошей, а також зберіганням».

1.2 Аналіз досліджень і публікацій щодо системи безготівкових розрахунків підприємств

А.В. Кошонько в статті [5] розглянув і проаналізував основні напрямки щодо поліпшення процесу управління системи безготівкових розрахунків, а також основні переваги та недоліки регулювання безготівкових розрахунків підприємств в Україні. Нарешті, автор виділив і представив рекомендації з приводу підвищення ефективності електронних платежів з урахуванням факторів, що перешкоджають їх просуванню. Автором А.В. Кошонько було виділено, що «основним, сучасним і дуже важливим інструментом безготівкових розрахунків, за результатом дослідження, є платіжні картки, а перехід на систему безготівкового обслуговування - це пріоритетне завдання в реальному секторі економіки» [5].

Скоропад С.І. в статті «Контроль управління безготівковими розрахунками підприємствами» [6] були досліджені основи системи управління по приміненню безготівкових розрахунків; в статті також висвітлені пріоритетні цілі контролю безготівкових платежів в компаніях; розкрито поняття і зміст терміну «безготівкові розрахунки підприємства»; розглянуто методи безготівкових розрахунків. Автором було запропоновано шляхи вирішення існуючих проблем з контролю грошових операцій і по їх модернізації.

Охріменко Ірина Борисівна [7] досліджує в своїй статті проблеми, які безпосередньо пов'язані з розвитком безготівкових розрахунків в Україні та подальшою розробкою і реалізації шляхів їх вирішення. Автором були представлені пропозиції щодо вдосконалення системи управління безготівкових розрахунків в компанії і зазначено основні плюси їх розвитку як фактора оптимістичних прогнозів по відношенню до економіки в нашій країні.

У статті [8] описано головний механізм безготівкових розрахунків в країні Узбекистан. Проведено аналіз та оцінка поточної ситуації, виявлені проблеми,

розроблені рекомендації та пропозиції для подальшої роботи щодо поліпшення системи безготівкових розрахунків. Авторами було проаналізовано процес виконання операцій за безготівковими розрахунками.

Н. Mrogole, Y. Tweve, N. Mwakatobe і інші, провели дослідження в роботі [9] по використанню безготівкових платежів через послуги m-money в Танзанії.

В. Murodov у статті [10] «» досліджував затребуваність цієї теми дослідження, досліджуючи ефективність і безпеку негрошових платежів.

1.3 Дослідження можливих шляхів вирішення проблеми по системі безготівкових розрахунків на підприємстві

Організація безготівкових розрахунків повинна сприяти нормальному обертанню коштів, забезпечувати безперервний хід реалізації продукції, і відповідати певним принципам і вимогам [11-14].

Батракова у статті [16] зазначила, що «икористання і вдосконалення системи безготівкових розрахунків має істотні плюси і подальші перспективи у розвитку економіки України в цілому. Застосовуючи цю систему розрахунків, держава звільняється від значних витрат, які необхідні для підтримки та оновлення великої маси готівки».

Також вона зробила висновок, що: «сьогодні система безготівкових розрахунків стикається з великими проблемами, які вимагають своєчасного вирішення, серед них [14, 15, 16]:

- недосконалість організаційно-правової бази безготівкових розрахунків, істотно позначається на розвитку всієї системи;

- складність механізму здійснення процесу оплати, відбивається на розвитку окремих видів розрахунків даної системи, які по суті є перспективними, однак через складність механізму використання незручні і рідко використовуються;

- існування ризику невиконання суб'єктами господарської діяльності взаємних зобов'язань, також вважається одним з вагомих недоліків такої системи розрахунків в Україні

- обов'язковість до прийому при здійсненні платежів на всій території держави в будь-який час» [17, с. 57-59.].

Агапов А.В. в результаті дослідження, визначив, що «прикладом вирішення даних проблем є використання векселя, як простої форми кредитних грошей для оплати товарів і послуг, надання позик, гарантій міжбанківських кредитів. Вексель може придбати велике значення як унікальна і перспективна форма платежу, оскільки платіж за ним має обов'язковий характер. При застосуванні такої форми платежу досягається економія не тільки грошей, але і часу для проведення розрахунків, що дозволяє усунути відразу кілька наведених недоліків існуючої системи безготівкових розрахунків. Варто також відзначити, що чим вище рівень економії грошей в платіжному обороті, тим він більш стійкий, а тому використання векселя забезпечить зниження витрат від інфляції і зміцнення господарських зв'язків» [17, 18].

Крім векселі в сучасних умовах застосовуються такі основні інструменти безготівкових розрахунків:

- меморіальний ордер;
- акредитив.
- платіжна вимога-доручення;
- розрахунковий чек;
- платіжне доручення;
- платіжна вимога;

Використання банківських платіжних карт і грошових переказів в якості платіжних інструментів регулюється чинним законодавством

В сучасних умовах найбільш поширеним і простим інструментом для безготівкових розрахунків є платіжне доручення.

Рисунок 1.1 - Принципи організації безготівкових розрахунків [12, 14]

Не можна не помітити проблеми пов'язані з розвитком безготівкових розрахунків в Україні. У таблиці 2.1 наведені переваги та недоліки використання безготівкових розрахунків на підприємствах.

Таблиця. 2.1 - Переваги і недоліки використання безготівкових розрахунків
[12]

Вид безготівкового документа	Перевага	Недолік
Платіжне доручення	Має універсальний характер. Використовується в розрахунках за різноманітними платежами. Найбільш проста і швидка схема документообігу.	Для платника: у разі попередньої оплати товарних операцій немає повної гарантії, що продукція, послуги, роботи будуть поставлені своєчасно і належної якості. Для одержувача коштів: затримання оформлення платникам платіжного доручення через відсутність коштів на поточному рахунку.
Платіжна вимога-доручення	Має універсальний характер. Використовується в розрахунках за різноманітними платежами. Підвищує відповідальність суб'єктів розрахункових відносин за організацію розрахунків.	Швидкість оплати нижча у зв'язку з тим, що доручення на списання коштів надає платник. Можливість затримання платником згоди на оплату через відсутність коштів на поточному рахунку. Відсутність гарантії у одержувача отримати суму визначену у платіжній вимозі.
Акредитив	Найбільш безпечна та надійна форма розрахунків, гарантія того, що кошти на поточний рахунок зараховуються тільки після поставки товару за вказаною в договорі адресою; продавець матиме змогу використати кошти тільки після відвантаження продукції; для оформлення договору не є необхідним підпис гаранта.	Для покупця: на певний час гроші вилучаються з обігу. Для продавця: кошти неможливо використати до моменту поставки товару.
Розрахунковий чек	Для постачальника: відносна швидкість розрахунків; високий ступінь гарантованості; висока швидкість одержання коштів на рахунок чекодержателя і відповідно прискорення обігу капіталу та зменшення дебіторської заборгованості. Для покупця: високий ступінь гарантованості одержання товару в зв'язку з тим, що чек виписується та передається в момент одержання товару.	Обмеження розрахунків чеками, якщо суми платежів є значними; легкість підробки.
Платіжна вимога	Дозволяє перевірити виконання постачальником умов договору в частині номенклатури та якості продукції і заявити мотивовану вимогу від оплати.	Трудомісткість, відмови від акцепту.
Інкасове доручення	Перехід права власності на товар до покупця здійснюється у момент одержання документів на нього.	Ризик не викупу товарних документів після того, як товар уже відправлений імпортеру; тривалий термін.

Зайцев О.В. у своїй роботі [18, с. 523], описав існуючі негативні фактори, та зазначив, що: «вони мають вплив з боку постачальника і користувача послуг, і серед них:

- відсутній інтерес у особи, котрий займається підприємницькою діяльністю, про введення безготівкових розрахунків у власну справу;
- наявний невисокий рівень платоспроможності населення;
- відсутність інформованої населення за вартістю і постачальників безготівкових розрахунків;
- чималі витрати для придбання відповідного обладнання;

- низький рівень розвитку установ, що надають послуги в сфері платіжних карт;
- низький розвиток кредиту за допомогою платіжних карток і через нестачу інформації кредитних історій фізичних осіб;
- недостатньо активів для розвитку споживчого кредитування» [18, с. 523].

Зайцев О.В. зазначив, що: «для того, щоб вирішити існуючі проблеми безготівкового розрахунку в Україні потрібно, наприклад:

- підвищити довіру з боку народу до банківської системи;
- ввести страховку на випадок несподіваного використання безготівкових коштів або шахрайнічного втручання» [19, 21]. Але це тільки невелика частина заходів щодо вирішення проблем.

Крім того, на принципі письмових грошово-розрахункових паперів здійснюються безготівкові розрахунки, а саме: акредитивні заяви, платіжні доручення, розрахункові чеки, вимог-доручень та ін. Формою розрахунків є угода, закладається між платником і продавцем. Всім нам відомий і поширений спосіб безготівкових розрахунків - платіжні картки. Це перспективно, проте є і проблеми з приводу їх застосування. Луценко Д.В. у своїй роботі [20, с. 156-157], визначив, що: «...перешкодою використання пластикових карт є великі витрати для того, щоб придбати або утримувати обладнання - термінали, які розміщуються в магазинах, банках, установах харчування або в установах, де виплачуються комунальні послуги. Так як у кожної сучасної людини є новітні гаджети з підключеною мережею Інтернет, я пропоную ввести в неї банківську систему, яка дозволила б об'єднати «віртуальні» і реальні розрахунки і клієнти без пластикових карток і терміналів могла здійснювати розрахункові операції або переказ грошей в зручне для них час».

Отже, якщо наша країна досягне європейського рівня безготівкових розрахунків, то держава отримає вільні кошти, які в майбутньому вказала б в економіку країни і на соціальні програми [20, с. 156-157, 21].

2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ І ПЕРСПЕКТИВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Дослідження та аналіз сучасного стану і перспектив використання безготівкових інструментів розрахунку в Україні

За даними Національного Банку України [22], в 2019 році було скоєно близько 5 мільярдів транзакцій за платіжними картками, всього 3.5 трильйона українських гривень в порівнянні з 2018 роком з 2018 роком ці операції збільшилися на 29%, а їх обсяг став більше на 24% .

Більшість негрошових платежів здійснюються комерційними банками, оскільки вони відіграють важливу роль в платіжному обороті. При цьому при проведенні безготівкових розрахунків, банк не являється частиною основного зобов'язання, а лише відповідає перед клієнтом, а також відповідає за розрахункові угоди і касове обслуговування [5, С. 714]. На рисунку 2.1. зображені дані по статистиці використанням платіжних карт в системі безготівкових розрахунків [22].

За даними Національного Банку України [22], безготівкові операції досягли 82% - трохи більше 4,1 млрд., а обсяг операцій досяг 1,7 трильйона українських гривень. Як показало наше дослідження, попит на безготівкові розрахунки зростає з кожним роком - зараз з їх допомогою відбувається більше половини операцій.

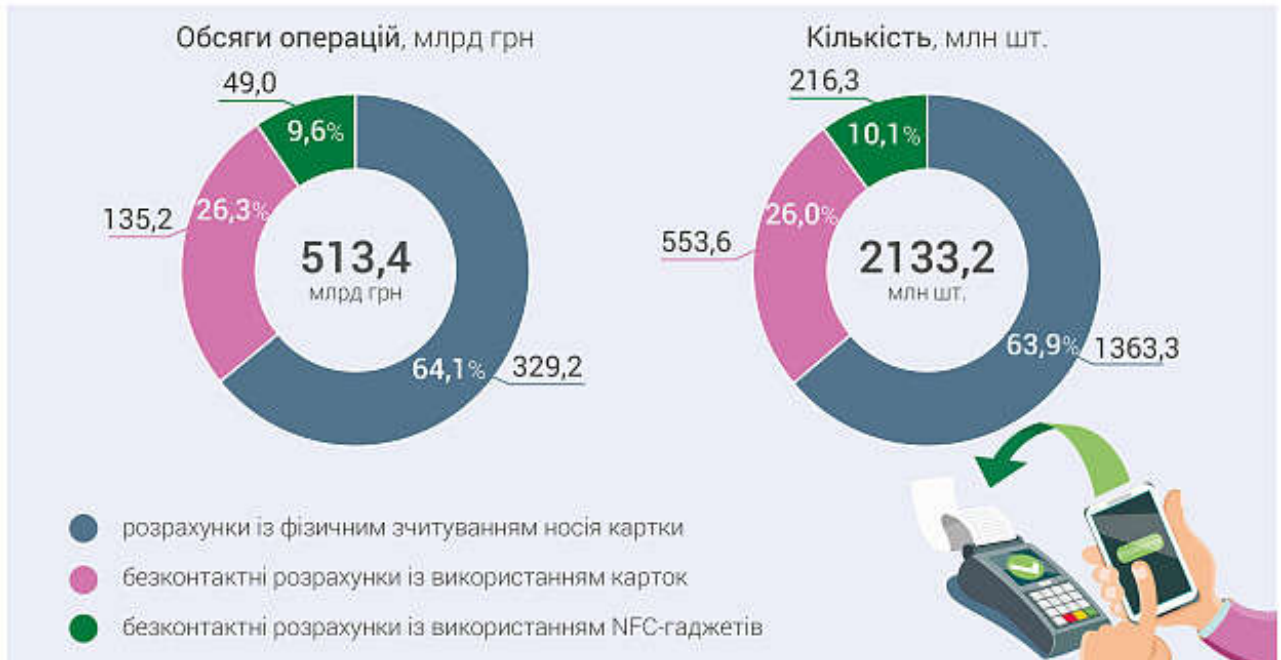

Рисунок 2.1. - Статистика використання платіжних терміналів і карт

На рисунку 2.2. зображено обсяги і кількість операцій з використанням платіжних карт.

Як показало дослідження, за даними Національного Банку України [22]: «в 2019 році на роздрібні мережі довелося 51% всіх карткових транзакцій. Однак кількість переказів більше, тобто 42% складають перекази з карти на карту. З початку 2020 року їхня кількість збільшилася приблизно на 16%. У 2019 випущено приблизно, за даними НБУ, 68,9 мільйона карток».

За рік кількість платіжних карт збільшилася вдвічі до 8,6 мільйона, а кількість карт, за якими були створені маркери, склала 2,5 мільйона.

За даними Національного Банку України: «мережу комерційних POS-терміналів в Україні збільшилася до 333 тис. одиниць, що на 19,7% більше ніж у 2018 році. Крім того, в 90% цих терміналів можна здійснювати безконтактну оплату».

Рисунок 2.2 - Статистика використання платіжних терміналів і карт

Як показало дослідження, за даними національного Банку України [22], в 2019 році на роздрібні мережі довелося 51% всіх карткових транзакцій. Однак кількість переказів більше, тобто 42% складають перекази з карти на картку. З початку 2020 року їхня кількість збільшилася приблизно на 16%. У 2019 випущено приблизно, за даними НБУ, 68,9 мільйона карток.

На рисунку 2.3 зображено обсяги і кількість операцій з використаних платіжних карт.

За рік кількість платіжних карт збільшилася вдвічі до 8,6 мільйона, а кількість карт, за якими були створені маркери, склало 2,5 мільйона.

За даними національного Банку України: «кількість комерційних POS-терміналів в Україні збільшилася до 333 тис. одиниць, що на 19,7% більше ніж у

2018 році. Крім того, в 90% цих терміналів можна здійснювати безконтактну оплату».

Операції, здійснені із використанням платіжних карток у 2019 році

Рисунок 2.3 - Операції по використанню платіжних карт

Якщо рівень безготівкових розрахунків в Україні досягне рівня Європи (80-90% від загального обсягу платежів), держава отримає додатково 35-50 мільярдів гривень вільних грошей, які можна буде направити в реальний сектор економіки і соціальні програми.

В результаті дослідження [11], Лунгол М.В. зробив висновки, що «необхідно розглядати норми європейських країн, відповідні правові механізми, що гарантують рівень безготівкових розрахунків, як основу, що забезпечує достатній рівень їх надійності в Україні», з чим ми повністю згодні.

2.2 Аналіз майнового стану підприємства ПАТ «Автосервіс» та системи управління безготівковими розрахунками

Батракова зазначає, що «склад і структура активів компанії в якийсь момент визначають фінансові ресурси підприємства і джерела її формування. Оптимальне використання активів компанії приносить значні вигоди. Отже, необхідно вивчити стан і структуру активів підприємства міста і джерел їх надходження для визначення резервів. Завдяки цьому можна буде знайти способи підвищення ефективності фінансової діяльності компанії».

Проведемо аналіз майна компанії ПАТ «Автосервіс».

Таблиця 3.1 - Аналіз майна компанії ПАТ «Автосервіс» за 2016-2017 рік

Назва показників	2016 рік		2017 рік		Відхилення	
	Тис. грн.	% до підсумку	Тис. грн.	% до підсумку	Абсолютне тис. грн.	Відносне, %
Актив	57634.1	100.0	46380.8	100.0	-11253.3	-
1. Необоротні активи	8791.4	15.2	6201.1	13.3	-2590.3	-1.9
1.1 Основні засоби	4899.8	8.5	4908.3	10.5	8.5	2.0
1.2 Нематеріальні активи	54.5	0.09	51.6	0.1	-2.9	0.01
2. Оборотні активи	48839.4	84.8	40175.1	86.7	-8664.3	1.9
2.1 Запаси	1589.2	2.8	1656.7	3.5	67.5	0.7
2.2 Дебіторська заборгованість	46803.1	81.2	38355.7	82.7	-8447.4	1.5
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти і поточні фінансові інвестиції	447.1	0.8	162.7	0.4	-284.4	-0.4
2.4 Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-

І так, на кінець періоду вартість активів компанії впала. Це свідчить про зниження активності компанії. Вартість основних засобів незначно збільшилася, але при цьому збільшився показник ступеня зносу основних засобів, що є дуже

негативним моментом в діяльності компанії. Негативним явищем є девальвація оборотних коштів компанії. Це сталося за рахунок позитивного зниження вартості дебіторської заборгованості, що свідчить про скорочення заборгованості перед компанією. При цьому зменшення розміру оборотних активів супроводжується зменшенням грошової вартості, що може негативно вплинути на платоспроможності і ліквідності компанії.

Значні суми дебіторської заборгованості негативно впливають на загальний фінансовий стан компанії вимагають додаткового фінансування з інших джерел [15]. Це призводить до додаткових фінансових втрат в діяльності комерційних установ. Значний обсяг дебіторської заборгованості свідчить про неефективну організацію грошових розрахунків для підприємств і необхідності вдосконалення їх форм. Стан і структуру дебіторської заборгованості проаналізуємо за допомогою таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Аналіз складу і структури дебіторської заборгованості ПАТ «Автосервіс» за 2016 - 2017 роки

Вид дебіторської заборгованості	2016 рік		2017 рік		Відхилення	
	Тис. грн.	% до підсумку	Тис. грн.	% до підсумку	Абсолютне, тис. грн.	За структурою, %
1. Векселі одержані	42.9	0,09	535.8	1,4	492,9	1,31
2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за чистою реалізаційною вартістю	28743.0	61,4	26378.3	68,8	-2364,7	7,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками						
3. З бюджетом	8277.5	17,7	5085.7	13,3	-3191,8	-4,4
4. За виданими авансами						
5. З нарахованих доходів						
6. З внутрішніх резервів						
7. Інша поточна дебіторська заборгованість	9739.7	20,8	6355.9	16,6	-3383,8	-4,2
Разом	46803.1	100,0	38355.7	100,0	-8447,4	-

У звітному періоді вартість дебіторської заборгованості істотно знизилася. Це позитивна тенденція, проекту не потребує додаткового фінансування для активів проекту. Але скорочення боргу перед компанією не створює умов для підвищення ефективності фінансової діяльності ПАТ «Автосервіс». В цілому зниження загальної вартості дебіторської заборгованості відбулося за рахунок зменшення розрахункової заборгованості бюджету, дебіторської заборгованості за товари, послуги та інших зобов'язань. Позитивним моментом у розвитку дебіторської заборгованості є зменшення її розміру за рахунок розрахунків за поставлену продукцію, що свідчить про підвищення ефективності розрахунків готівкою.

Як джерело фінансування компанією були використані короткострокові фінансові зобов'язання - кредиторська заборгованість. Заборгованість постачальникам по суті являється комерційним кредитом. Тому рекомендується вивчити склад і структуру кредиторської заборгованості (продемонстровано в таблиці 3.3).

Таблиця 3.3 - Динаміка кредиторської заборгованості ПАТ "Автосервіс" за 2016 - 2017 роки

Вид кредиторської заборгованості	На 01.01.15		На 01.01.16		Зміни	
	Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сума тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	%
1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	27986.2	56,7	22991.6	57.6	-4994.6	0,9
2. Векселі видані	6564.0	13.3	5796.3	14.5	-767.7	1.3
3. Поточні зобов'язання: З авансів одержаних	1845.8	3.7	934.3	2.3	-911.5	-1.4
5. З бюджетом	10002.4	20.2	6971.1	17.4	-3031.3	-2.8
6. З позабюджетних платежів	1693.8	3.4	377.6	1.0	-1316.2	-2.4
7. З страхування	342.6	0.7	260.0	0.6	-82.6	-0.1
8. З оплати праці	565.8	1.1	531.6	1.3	-34.2	0.2
9. З учасниками	163.3	0.3	229.3	0.6	66.0	0.3
10. Із внутрішніх розрахунків	-					
11. Інші поточні зобов'язання	237.6	0.5	1827.4	4.6	1589.8	4.1

Як свідчать дані аналізу заборгованості протягом останніх періодів відбулися значні зміни. В цілому на кінець 2017 зменшилася загальна сума кредиторської заборгованості в порівнянні з попереднім періодом. Це явище можна класифікувати як позитивний, адже зменшилися борги підприємства зовнішнім кредиторам. Збільшення кредиторської заборгованості може призвести до неплатоспроможності підприємства, і як наслідок - банкрутства. До позитивних змін в структурі кредиторської заборгованості можна віднести зменшення заборгованості за отримані роботи, товари та послуги і зменшення боргів перед бюджетом, за виданими векселями і з позабюджетних платежів.

ПАТ "Автосервіс" має значний розмір боргів. Проаналізувавши стан дебіторської та кредиторської заборгованості можна зробити висновок, що система грошових розрахунків ПАТ "Автосервіс" знаходиться не в кращому стані. Незважаючи на це в 2017 році відбулися помітні зміни в погашенні заборгованостями перед підприємством і саме підприємство. Отримані результати свідчать про підвищення ефективності використання грошових коштів, але так ситуація не відмічається стабільністю, нам необхідно розробити комплекс заходів щодо покращення ситуації.

2.3 Оцінка ефективності проведення безготівкових розрахунків в компанії ПАТ «Автосервіс»

Щоб визначити, чи достатньо у компанії грошових коштів для погашення своїх зобов'язань, нам спочатку потрібно проаналізувати ліквідність і здатність погасити борг. Погашення боргу - це здатність компанії виплатити свої борги в разі одночасних вимог про виплату з боку всіх кредиторів.

Борг компанії зазвичай визначається наступними показниками:

1. Індекс абсолютної ліквідності (KL) вказує на те, що частина поточного боргу може бути погашена в певну дату:

$$Ka.l. = \frac{ГК + ПФІ}{КЗ} \quad (1.3)$$

де ГК - грошові кошти;

КЗ - короткострокова заборгованість;

ПФИ - поточні фінансові інвестиції.

2. «Критичний коефіцієнт оцінки визначає, яка частина поточного боргу може бути погашена не тільки грошовими коштами, а й очікуваним надходженням за відвантажену продукцію, за виконані роботи або за надані послуги» [22, 6]:

$$Kk.o. = \frac{ГК + ПФІ + ДЗ}{КЗ} \quad (1.2)$$

де ДЗ - дебіторська заборгованість.

3. Коефіцієнт покриття (Коефіцієнт поточної ліквідності) дозволяє визначити розмір покриття короткострокової заборгованості оборотних активів:

$$Kn.l. = \frac{ГК + ПФІ + ДЗ + ТМЦ}{КЗ} \quad (1.3)$$

Де ТМЦ - товарно-матеріальні цінності.

4. Величина власного оборотного капіталу (ВОК)/СОС = 1г. пасиву - 1 м активу

Результати розрахунків наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Показники ліквідності підприємства ПАТ «Автосервіс»

Показники	Нормативне значення	2015	2016	2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2- 0,25	0,0005	0,008	0,003
Коефіцієнт проміжної ліквідності	Більше 1	0,98	0,95	0,95
Коефіцієнт покриття	Більше 2	1,01	0,98	0,99
Власний оборотний капітал (ВОК)		-143,0	-1171,8	-378,7

Розрахунок коефіцієнтів платоспроможності підприємства показує, що жоден з показників ліквідності не відповідає стандартній величині. Це свідчить про повну неплатоспроможність і неліквідність компанії в поточному періоді. Зокрема, основна причина - відсутність коштів в потрібних кількостях на рахунках.

Отже, нам необхідно знайти спосіб для збільшення високоліквідних активів, так і зменшення поточних зобов'язань. Провівши дослідження, стало зрозуміло, що це можна зробити за допомогою використання нових способів розрахунку.

Тому, вивчивши фінансовий стан компанії і проаналізувавши склад і структуру дебіторської та кредиторської заборгованості, слід зазначити, що зростання розмірів боргових зобов'язань компанії перед іншими суб'єктами господарювання свідчить про неефективну організацію розрахунків на ПАТ «Автосервіс». Тому необхідно знайти можливість поліпшити ситуацію з розрахунками шляхом підвищення платіжної дисципліни і застосування нових, більш надійних форм розрахунків.

Основним видом грошових розрахунків ПАТ "Автосервіс" є платіжні доручення на перерахування коштів. Лише 1%, займають безготівкові розрахунки з використанням векселів. Тому «для поліпшення організації грошових розрахунків рекомендується вводити нові, більш ефективні форми розрахунків» [22].

Для збільшення ефективності управління системи безготівкових розрахунків в компанії, не обходимо розробити план заходів щодо покращення даної системи.

3 ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Розробка ефективного механізму здійснення безготівкових розрахунків в цілому

Як говорить Бехтер Л.А. [1], «основне завдання безготівкових розрахунків - компенсувати розвиток тіньового сектора економіки і поліпшити економічного становища функціонування підприємств».

На основі нашого дослідження, є багато серйозних проблем з безготівковими розрахунками, які необхідно вирішити. Перш за все, як говорить Бехтер Л.А.: «недосконала нормативно-правова база, недостатнє розвитку інфраструктури і високі експлуатаційні витрати. Оскільки безготівковий оборот дуже вигідний для державних потреб, ці недоліки необхідно усувати в найкоротші терміни. Адже використання готівки в багатьох секторах економіки є стимулом для подальшого поширення тіньової економіки, що зазвичай є негативним проявом». Крім того, Національний банк повинен забезпечити фінансову вигоду використання безготівкових методів оплати для населення і організацій, що займаються продажем товарів і наданням послуг.

Таким чином, на даному етапі Україні необхідно провести серйозні структурні реформи з метою вдосконалення системи безготівкових розрахунків, щоб країна могла контролювати систему руху грошей і виводити кошти з тіні.

Тому, на рівні держави, основними методами вдосконалення організації безготівкового грошового обігу, як вважає Бехтер Л.А, є:

- 1) забезпечення обов'язкового взаємозв'язку безготівкового і фактичного товарного обороту;

2) через відсутність політичної волі часто неможливо поліпшити нормативну базу для правил системи безготівкових платежів, потрібно регулювати це питання;

3) з урахуванням досвіду європейських країн в Україні, необхідно додати зусиль до створення єдиної національної системи банківських карт. Нова система повинна сприяти зростанню безготівкових платежів в Україні, і накопиченню фінансових ресурсів на її території;

4) необхідно створити ефективну систему контролю за виконами безготівкових операцій та оформленням розрахункових документів. У цьому плані, думки більшості експертів сходяться;

5) є необхідність постійно шукати нові механізми в організації безготівкових розрахунків, щоб подолати кризові явища і процеси у валютній сфері на економічній основі.

На рівні банківських установ, основними методами вдосконалення організації безготівкового грошового обігу є:

1) мотивувати клієнтів використовувати безготівкових платежів, тому що в даний час люди більш схильні зберігати свої заощадження поза банківські установи і платити готівкою. Необхідно спиратися на стандарти європейського досвіду і створити відповідні правові механізми для підвищення рівня безготівкових розрахунків, для забезпечення їх більшої надійності в Україні на належному рівні;

2) контролювати готівковий ліміт при укладанні тих певних угод купівлі-продажу. Реалізація вищезазначених заходів поліпшить систему безготівкових розрахунків, збільшить попит, забезпечить залучення готівки до банківських установ.

3) забезпечити безпеку проведення безготівкових операцій [23, с. 103-107.].

Ефективний механізм здійснення безготівкових розрахунків зображено на рис. 3.1.

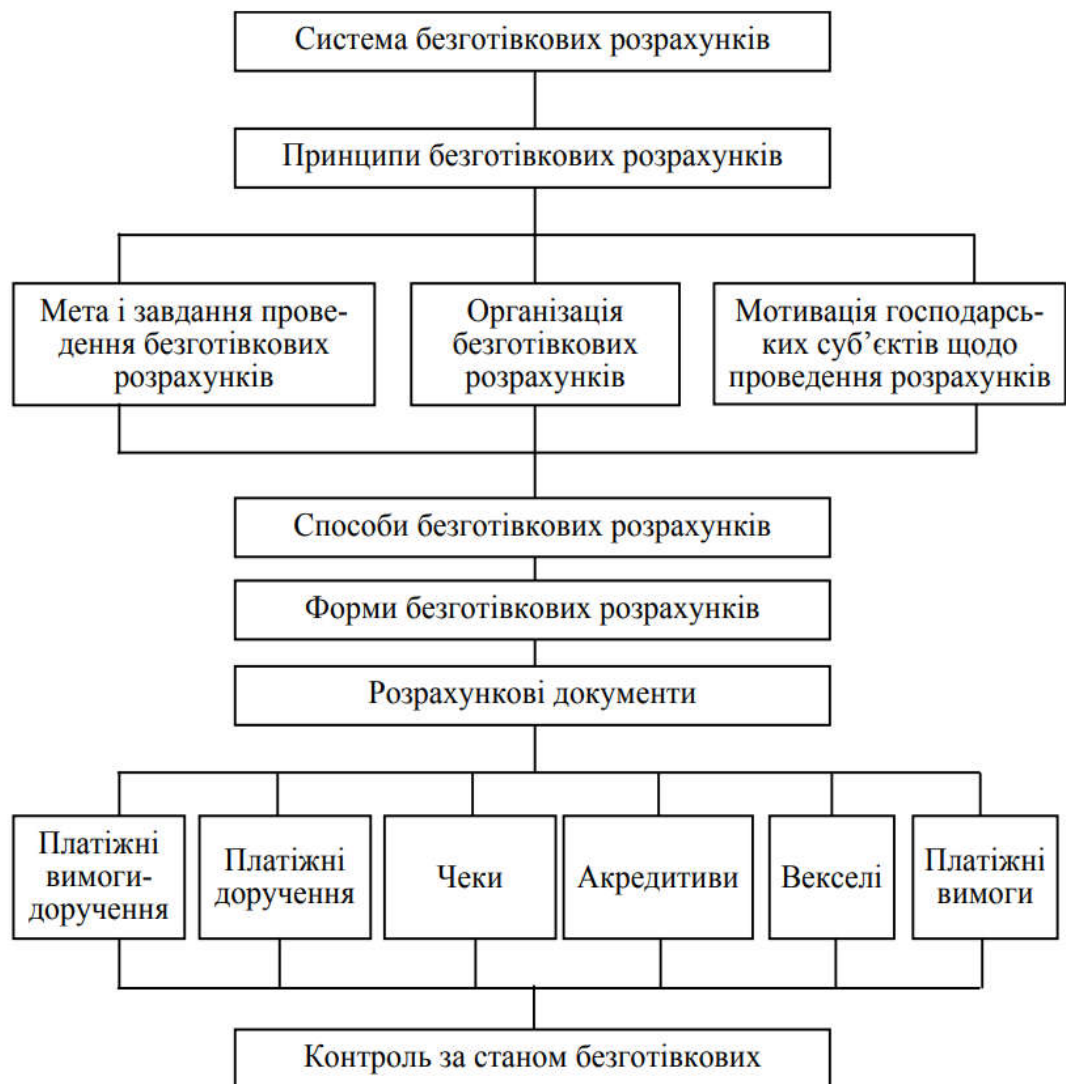

Рисунок 3.1. - Механізм здійснення безготівкових розрахунків

Запобігання несприятливих негативних ситуацій у фінансовій сфері, зниження витрат на підтримку кількості готівки в обігу і підвищення ліквідності банку, поліпшення контролю за податковими надходженнями, активно набувають поширення операції по встановленню лімітних обмежень на розрахунки готівкою в межах країни, в тому числі і для фізичних осіб.

З цього приводу з 01.09.2013 для поліпшення організації готівкового обігу, вступили в силу норми, видані Постановою Правління Національного банку України «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою». Сума готівкових

розрахунків: компаній між собою протягом доби становить 10 тис. грн.; фізичної особи з підприємством протягом доби за роботи або послуги одно 150 тис. грн.; фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, складеним нотаріусом, так само 150 тис. грн. У цьому випадку переказ можна ініціювати за допомогою, наприклад, платіжної картки. Такі розрахунки можна проводити шляхом, зарахувавши готівку для подальшого зарахування коштів на поточні рахунки юридичних осіб, ФОП, яким виплачується платіж.

Введення обмежень на розрахунки готівкових операцій має збільшити ліквідність банківської системи, збільшити частку безготівкових розрахунків, так як покупці повинні будуть використовувати свої карткові рахунки або здійснювати розрахунки з поточних рахунків. Разом з тим, заходи щодо обмеження обігу готівки в країнах з розвинутою економікою використовуються в умовах широких можливостей щодо забезпечення безготівкових розрахунків за допомогою спеціальних платіжних засобів, тобто в основному доповнюють їх.

Тому для вирішення проблеми великих сум готівкових платежів, що перешкоджають економічному розвитку країни в сучасних умовах, і підвищення ефективності грошово-кредитної політики регулюючих органів необхідно розвивати безготівкові роздрібні платежі і надавати резидентам особливі способи оплати [24].

3.2 Вибір і обґрунтування оптимальної форми безготівкових розрахунків

Безготівкові розрахунки в створяться певну систему. Система безготівкових розрахунків є невід'ємною частиною національної валютної системи. У процесі становлення ринкових відносин і пов'язаних з ними подій в області економіки посилюється важливість і значення безготівкових розрахунків як самостійного

об'єкта економічних відносин, і, як наслідок, окремого дослідження економіки [2, с.369].

Так, як ми вже визначили, безготівкові розрахунки мають вирішальне значення для здійснення національного економічного руху, необхідний контролювати статус розрахунків, законність валютних операцій, належне виконання розрахункових документів і час їх проходження.

Щоб вибрати кращий спосіб безготівкової оплати, пропонуємо розглянути деякі з них. Також необхідно їх порівняти, виявити плюси і мінуси, і в результаті, вибрати найбільш ефективний для нашого часу і умов.

На рисунку 3.2 наведені існуючі форми розрахункових документів.

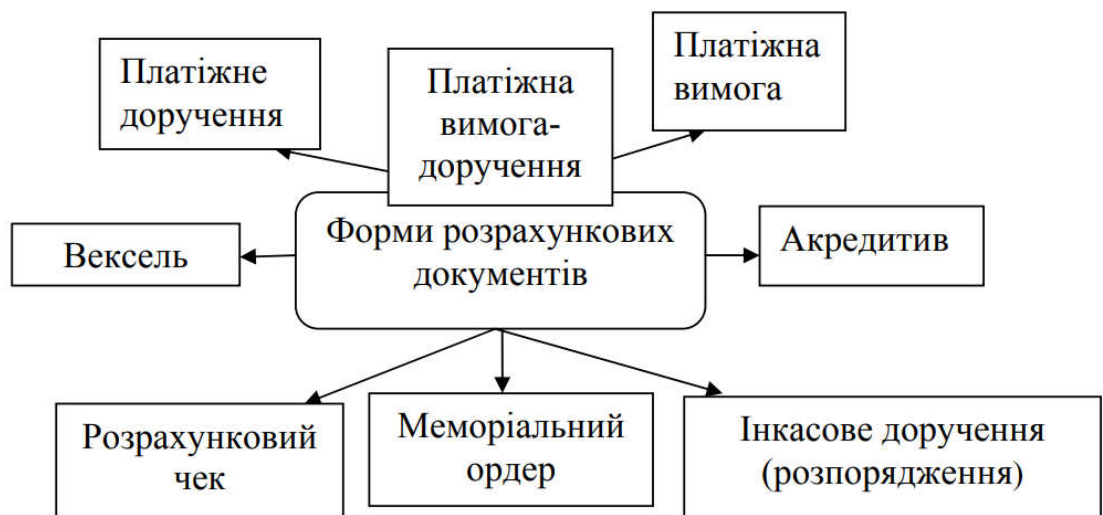

Рисунок 3.2 – Форми розрахункових документів

У кожного методу безготівкової оплати є свої переваги і недоліки. Так, за даними НБУ, велика частина від загальної суми початкових платежів в платіжній системі України припадає на платіжне доручення і меморіальний ордер, відповідно 78,87 і 21,1%. [13, с. 33].

Фаюра Н.Д., вважає, що «використання методу акредитива ефективно усуває ризик, а анонімне згоду покупця на платіж замінюється умовною банківською

гарантією. Основним недоліком розрахунків з використанням акредитива є те, що це дуже дорогий метод розрахунків для обох сторін, який супроводжується вартістю банківської гарантії» [2, с. 370].

Інкасова форма розрахунків для експортера має значні мінуси. Є ризик, що імпортер відмовиться платити, що може бути пов'язано з погіршення ринкових умов або фінансового стану платника. Таким чином, однією з умов інкасової форми розрахунків є довіра експортера до оплати боргу імпортера і його сумлінність.

Лунгол М.В. у роботі писав: «однією з форм широко поширених розрахунків в світовій економіці є акредитивна форма розрахунків. Це сама найбільш безпечна і надійна форма розрахунків, при якій велика частина дотримання вимог є відповідальністю банків. Ця форма розрахунків більш вигідна для постачальника, ніж для покупця, оскільки він (покупець) несе витрати по відкриттю акредитива, крім того, сума, на яку відкривається акредитив, виходить з обігу для оплати, що є негативним явищем для компанії. На жаль, в Україні форма акредитива для договорів використовується тільки для виконання зовнішньоекономічних договорів» [11].

Наступна форма оплати - чеки. Вони можуть використовуватися для зменшення обсягу готівкових розрахунків при безготівкових розрахунках за отримані товари, виконані роботи або послуги. Таким чином, А.А.Фельдман зазначає, що «чек є фіксованим документом, що містить доручення у вигляді листа від чекодавця платнику виплатити держателю чека зазначену в ньому суму. Чек є інструментом розпорядження коштами, наявними на поточному розрахунковому рахунку» [14].

Чеки не отримують поширення у вітчизняному господарському обороті, внаслідок недостатності коштів на рахунках клієнтів і обмеженої платоспроможності більшості комерційних банків.

Сук П., вважає, що «перспективною формою розрахунків між компанією і її постачальниками або покупцями - це вексель. Прості векселі можуть забезпечити

набагато більш сувору систему дій в разі невиконання зобов'язань і боргів. Вексель - це боргове зобов'язання написане у фіксованій формі, який дає його власнику право вимагати від боржника виплати певної суми після закінчення терміну» [15, с. 2]. Крім того, вексель можна використовувати в міжнародних кредитних відносинах, саме тому необхідно налагодити процес функціонування вексельного обігу відповідно до сучасного міжнародного законодавства про векселі.

3.3 Заходи щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків підприємства ПАТ «Автосервіс»

Удосконалення безготівкових розрахунків, як пише у своїй праці [21] Косенко Т.Г.: «вважається необхідною умовою забезпечення коштами процесу виробництва, закріплення госпрозрахунку і збільшення продуктивності господарювання. Це має на увазі, з одного боку, своєчасне здійснення з покупцями платежів за отримані від постачальників товарні та матеріальні цінності, роботи і послуги, з іншого прискорення документообігу».

У сьогоденній ситуації досить чітко відобразилися основні проблеми і перепони подальшого розвитку системи безготівкових розрахунків на підприємствах України.

Так, для вдосконалення системи безготівкових розрахунків ПАТ «Автосервіс», ми пропонуємо використовувати форму безготівкових розрахунків – вексель.

Змоделюємо таку ситуацію. У ПАТ «Автосервіс» має договір на поставку сировини з ПАТ «Андрієцький». За договором система оплати відбувається за допомогою переказного векселя. Останнє підприємство заплатило нашому підприємству за перші шість місяців аналізованого 2017 року.

Проаналізуємо поетапно як будуть відбуватися співпраця. Зобразимо макет розрахункових відносин між підприємствами (Рисунок 3.3).

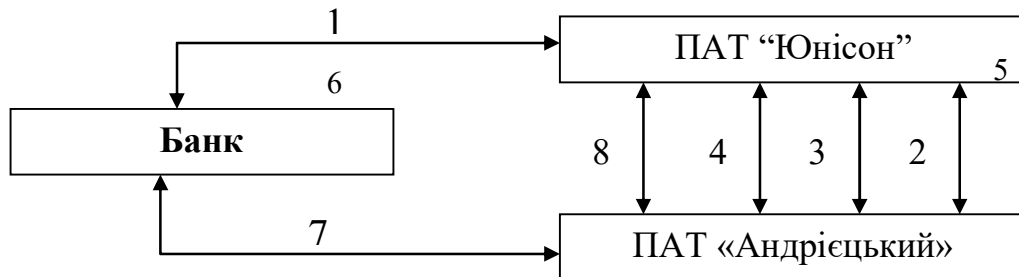

Рисунок. 3.3 - Схема розрахунку між підприємствами за допомогою векселів

Слід зазначити, що для початку ПАТ «Автосервіс» отримає переказний вексель від компанії ПАТ «Андрієцький» - плата за послуги. Згідно нашої ситуації вексель буде переданий у Банк (1 етап, зображено на схемі рисунку 3.3). ПАТ «Автосервіс» та ПАТ «Андрієцький» підписує договір поставки сировини, застосовуючи вид плати –вексель. ПАТ «Юнісон» - підприємство, що надає вексель, а одержувачем є ПАТ «Андрієцький» (2 етап).

Далі відбудеться безпосередньо сама доставка сировини нашому підприємству ПАТ «Автосервіс» (3 етап на схемі). Після того, як роботи по розгрузці сировини закінчатся, відділ фінансів розраховується переказним векселем за сировину.

Видача векселя згідно нашому законодавству припиняє платіжне зобов'язання.

Завершальним у цьому процесі видачі векселя є занесення факту передачі векселя ПАТ «Автосервіс» в реєстр (5 етап). Так, після цього процедура видачі векселя закінчується і запускається процес погашення.

Як ми вже знаємо, розрахунки за допомогою здійснюються лише в безготівковій формі. Так, щоб погасити виданий вексель, ПАТ «Юнісон» у певний строк повинно перерахувати домовлено суму, згідно договору, підприємству ПАТ «Андрієцький».

З цією метою ПАТ «Автосервіс» видає доручення щодо перерахування зазначеної суми на свій рахунок. Це відбувається на 6 етапі. Далі підприємство пересилає вексель до Банку, де відкриті рахунки наших підприємств.

На 7 етапі, після отримання векселя Банк перераховує з рахунку ПАТ «Юнісон» вказану у векселі суму на рахунок ПАТ «Андрієцький» та повідомляє про здійсненню операцію ПАТ «Юнісон».

Заключним етапом (8 етап) є передача ПАТ «Андрієцький» бланку векселя ПАТ «Юнісон», тобто на цьому етапі вексель погашається.

Отже, як показало наше дослідження, у підприємства ПАТ «Автосервіс, wrazі застосування векселя, зменшилися дебіторська і кредиторська заборгованість.

Також, слід зазначити, що Сук П. також вважає, що «вексель є перспективною формою розрахунків між компанією і її постачальниками або покупцями. Прості векселі можуть забезпечити набагато більш сувору систему дій в разі невиконання зобов'язань і боргів» [15, с. 2]. Крім того, вексель можна використовувати в міжнародних кредитних відносинах, тому слід налагодити функціонування вексельного обігу відповідно до сучасного міжнародного законодавства про векселі.

Таким чином, підвищення ефективності організації грошових розрахунків, а саме, застосування векселів, сприяє поліпшенню господарської діяльності і фінансового стану підприємства. Також, в такому випадку такі показники як ліквідність та фінансова стійкість значно поліпшилася.

Для більш ефективного використання безготівкових розрахунків в компанії ПАТ «Автосервіс» також можливо впровадження автоматизації розрахунків по розрахунковому рахунку компанії через систему «банк-клієнт», яка пропонує:

- автоматичне ведення протоколу передачі бухгалтерських документів між банком і клієнтом;
- передачу повідомлень між клієнтом та банком у закодованому вигляді з використанням сертифікованих засобів безпеки;
- можливість автоматичного архівування протоколів.

Також рекомендується використовувати такі способи оплати, як розрахунки за платіжними картками та банківським переказам.

Фінансовий стан підприємства, як вважає Косенко Т.Г. [21], «в значній мірі залежить від рівня ефективності використання певної форми безготівкових розрахунків».

«Автоматизований варіант ведення руху грошових коштів більш ефективний та доречний, так як зменшує проміжок часу між реєстрацією первинних документів і використанням його результату. Наявність таких даних за кілька років забезпечує розгляд результатів господарської діяльності в динаміці, забезпечує спадкоємність за окремі періоди часу» [25].

У процесі поліпшення організації безготівкового розрахунку в ПАТ "Автосервіс", постає питання про терміни отримання та гарантії оплати, своєчасна доставка і прискорення розрахунків. Такий контроль можна було б доручити юридичному відділу. Так, виходячи з цього, необхідно підвищити роль юристів в процесі здійснення розрахункових операцій з постачальниками і закупівельними організаціями, щоб зробити цю роботу систематичною і підзвітною для забезпечення захисту законних інтересів компаній.

ВИСНОВКИ

В рамках магістерської роботи, нами було проведено досить широке дослідження з приводу особливостей, важливості і актуальності проблематики організації та удосконалення системи управління безготівковими розрахунками на підприємстві. Так, нами був зроблений висновок, що безготівкові платежі являються свого роду системою і виступають одним з найбільш важливих методів розрахунку між компаніями в Україні і в інших країнах.

Дана тема, повністю не вивчена, тому що наша економіка не стоїть на місці, компанії постійно розвиваються, модернізуються, це веде за собою потребу до постійного вдосконалення і, безпосередньо, самої системи безготівкових розрахунків.

З метою роботи були поставлені і вирішені ряд завдань.

1. Нами було проаналізовано сучасний стан і перспективи розвитку системи безготівкових розрахунків на підприємстві. Також ми звернули свою увагу на практику зарубіжних країн, як можливість застосування їх методів у вдосконаленні системи безготівкових розрахунків.

2. Ми проаналізували особливості системи безготівкових розрахунків, розглянули різні форми і їх переваги.

3. В рамках роботи проаналізували дослідження і публікації, погляди вчених-економістів (як нашої країни так і зарубіжних) з приводу проблематики системи безготівкових розрахунків, і їх думки з приводу вирішення існуючих проблем.

4. Проведено дослідження проблеми і перспектив, а також шляхи вдосконалення системи безготівкових розрахунків на підприємствах.

5. В рамках роботи розробили, на підставі власного дослідження думок, практик застосування, ефективного механізму здійснення безготівкових розрахунків.

Нами було представлено основні розроблені пропозиції щодо вдосконалення системи безготівкових розрахунків компанії на прикладі ПАТ «Автосервіс».

Отже, як показує наше дослідження, вибір оптимальної форми безготівкових розрахунків напрямках на розвиток кожного учасника ринкових відносин. Використання безготівкових методів розрахунків сприяє успішній економічній діяльності, сприяє підвищенню платоспроможності компаній і їх економічною стабільністю.

Заходи щодо вдосконалення роботи з готівкою дозволять установам Національного банку в досить стислі терміни створити матеріально-технічну базу, що відповідає рівню європейських стандартів.

Застосування нових технологій буде сприяти оптимізації перевезень готівки, мінімізує фізичний контакт робочих, касових працівників і інкасаторів у процесі зберігання, здійснення операцій з готівкою і її перевезення, забезпечить надійне якість обробки банкнот і монет національної валюти на всіх етапах переміщення та зберігання готівки зведе до мінімуму ймовірність її втрати. За безготівкових розрахунків в Україні, то це справа державного значення.

В останні роки Україна вийшла на новий рівень розвитку технологій в сфері інформаційної безпеки: прийняті закони про електронний цифровий підпис та електронний документообіг.

Поступове зниження частки готівкового обігу на користь безготівкового має забезпечуватися з урахуванням загального стану економіки шляхом створення економічних стимулів розвитку безготівкових розрахунків. При цьому домогосподарства, підприємства і державні установи використовувати безготівкові платіжні засоби, включаючи інноваційні платіжні інструменти, обізнані і звично, з розумінням їх ефективності та безпеки здійснення платежів. Відповідно, повинні бути створені всі умови для безпечного та вигідного здійснення безготівкових взаєморозрахунків і існування сучасної і конкурентоспроможної національної платіжної системи, а також відсутні будь-які бар'єри в доступі і використанні

платіжних сервісів, що забезпечують безготівковий здійснення транзакцій, оскільки нові покоління клієнтів створюють попит на сучасні банківські послуги, а банки зможуть задовольняти попит новими технологіями і розвитком інфраструктури, полегшувати здійснення безготівкових транзакцій.

В даний час в Україні спостерігається стрімкий розвиток безготівкових платежів, хоча їх частка в структурі грошового обороту залишається невеликою, незважаючи на динамічний розвиток емісії платіжних карток. Інтенсивно розвиваються переважно карткові зарплатні проекти. Разом з тим, практика переходу на систему безготівкових розрахунків є пріоритетною і дозволяє підвищити ефективність всієї фінансової системи країни. В контексті цього, виконання пропозицій і рекомендацій, представлених вище, дозволяє збільшити кількість грошових коштів, залучених під внутрішньобанківський оборот, знизить частку готівки в грошовій масі, а також стимулює поширення нових електронних технологій в грошовий оборот. В умовах ринкової економіки облік і організація безготівкових розрахунків є важливими функціями ефективного управління банківською установою взагалі. Нові форми і напрямки безготівкових розрахунків продовжують стрімко розвиватися. В майбутньому це, безумовно, вимагає подальшого дослідження і вивчення.

Таким чином, важко уявити, як працює економіка, без системи розрахунків між компаніями, яка забезпечує надійність і своєчасність платежів, причому першорядної місце займають саме безготівкові розрахунки. Велика кількість підходів свідчить про становлення і розвиток безготівкових розрахунків в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бехтер Л.А. Сутність та роль безготівкових розрахунків в господарській діяльності підприємства / Л.А. Бехтер // Економічний простір. – 2011. – № 54. – С. 151-155.

2. Фаюра Н. Д. Стан та вдосконалення системи безготівкових розрахунків в Україні / Н. Д. Фаюра, Н. А. Боднар // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2011. - Вип. 2(1). - С. 368-373. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei>.

3. Міщенко С. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів [Текст] / С. Міщенко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка / відп. ред. В.Д. Базилевич. — Київ: Київський ун-т, 2014. — Вип. 5(158): Еко- номіка. — С. 22–28.,

4. Мельниченко В. Ю. Стан та аналіз безготівкових рахунків в Україні / В. Ю. Мельниченко ; наук. кер. В. В. Бугас // Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (18-19 квітня 2019 р., Київ). - Київ: КНУТД, 2019. - Т. 3: Економіка інноваційної діяльності підприємств. - С. 194-195. С.

5. Кошонько, О. В., and Ю. І. Капустяк. "ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ PERSPECTIVES THE USE OF CASHLESS PAYMENTS IN UKRAINE." Глобальні та національні проблеми економіки 11 (2016).

6. Скоропад, С. І. "КОНТРОЛЬ УПРАВЛІННЯ БЕЗГОТІВКОВИМИ РОЗРАХУНКАМИ ПІДПРИЄМСТВА." Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий: 135.

7. Охрименко І. Б. Розвиток безготівкових розрахунків як фактор економічних змін / І. Б. Охрименко // Фінансове забезпечення інноваційних проектів малого та середнього бізнесу: глобальні виклики та українські реалії [Електронний ресурс] : зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф., 7 груд. 2016 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.] ; оргком.: М. І. Дибя (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 49–52. – Назва з титул. екрану.

8. Sayfiddinov, I., and K. Y. Sotvoldiyev. "Expansion non-cash payments in Uzbekistan." Экономика и бизнес: теория и практика 5-3 (2019).

9. Mrogole, Hosea, et al. "Towards non-cash payments in Tanzania: The role of mobile phone money services." 2016 IST-Africa Week Conference. IEEE, 2016.

10. Murodov, BH–TFI. "assistant lecturer ACTUAL PROBLEMS OF NON-CASH PAYMENTS IN THE ECONOMY AND EUROPEAN SOLUTIONS."

11. Лунгол, М. В. "ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ." НАУКОВИЙ ВІСНИК: 765.

12. Лебедик Г. В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні / Г. В. Лебедик, Н. О. Максютенко, В. В. Яценко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 22. - С. 166-171. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_22_38.

13. Патрікац Л. Крохмалюк Д. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України / Л. Патріка, Д. Крохмалюк. – Вісник НБУ. – 2012. – № 1. – С. 38.

14. Кулик Д. О. Щодо правової природи розрахункового чека / Д. О. Кулик // Форум права. - 2014. - № 2. - С. 236–243. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

15. Сук П. Облік розрахунків векселями // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2009. – №17. – С.2-5.

16. Батракова Т. І. Сучасний стан готівкового обігу та проблеми безготівкових розрахунків в Україні / Т. І. Батракова, А. В. Полова // Молодий вчений. - 2016. - № 2. - С. 5-8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_2_4.

17, Агапова А. В. Безготівкові розрахунки в Україні: проблеми та шляхи їх удосконалення [Текст] / А. В. Агапова, К. В. Компанієць // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.): у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2010. – Т. 1. – С. 57-59.

18. Зайцев, О. В. Основи фінансового інструментарію: підручник / О. В. Зайцев. – Суми : СумДУ, 2016. - 523 с.

19. Зайцев, О. В. Фінансові розрахунки. Теорія і практика : навч. посіб. / О. В. Зайцев. – Суми : СумДУ, 2013. - 607 с.

20. Луценко, Д.В. Безготівкові розрахунки в Україні: проблеми та шляхи їх удосконалення [Текст] / Д.В. Луценко; наук. кер. О.В. Зайцев // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-технічної конференції студентів, аспірантів і молодих, присвяченої 80-річчю від дня народження професора Олега Балацького, м. Суми, 21-25 квітня 2017 р. / за заг. ред.: Т. А. Васильєвої, Г. О. Швіндіної. – Суми: СумДУ, 2017. – С. 156-157.

21. Косенко Т. Г. Удосконалення безготівкових розрахунків у господарській діяльності підприємства / Т. Г. Косенко // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2016. - № 12(2). - С. 77-79. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12(2)_20).

22. Річний Звіт НБУ за 2020 рік / Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

23. Хайлова Т.В., Кувшинчікова А.С. Деякі питання безготівкових розрахунків і шляхи їх вирішення / Т.В. Хайлова, А.С. Кувшинчікова // Економіка та право. – 2014. – № 1. – С. 103-107.

24. Чкан І. О. Безготівкові розрахунки – сучасний спосіб оплати / І.О. Чкан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2014. – № 27. – С. 121-124.

25. Аналіз проведення безготівкових розрахунків // Фінанси, гроші і податки / [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.allbest.ru/>